Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

9 (583)
3 березня
2016 р.

...не буде перебільшенням сказати, що Шевченко і Франко – це справді ті два могутні крила, які винесли українське слово, українську культуру на простори світові.

Олесь ГОНЧАР

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ВІРА І ДОВІРА

Насамперед два факти: з 1 березня електроенерґія подорожчала на 25 відсотків (у різних варіаціях від кількості спожитих кіловат). За січень реальна зарплата знизилась на 16,6 відсотка у зв'язку з інфляцією і курсом гривні. А оце щойно голова Національної комісії з реґулювання в сфері енерґетики і комунальних послуг (НКРЕКП) Дмитро Вовк повідомив, що з 1 квітня газ для населення подорожчає на 53 відсотки. Дивно, бо ще на початку минулої осені обіцяли підвищити ціну вдвічі. Та не таке ще буде, бо немає віри й довіри до влади. Арсеній Яценюк зі своїм Урядом не лише не збирається полишити народ у спокої, добровільно піти у відставку, навпаки, активно перекроює коаліцію і, за інформацією джерел Інтернету, веде переговори з Р. Ахметовим та іншими олігархами. Напевно, кому і які державні підприємства, що підпадають під приватизацію, віддати за безцінь за його підтримку. Хоч водночас бравадно заявляв, що він наступив їм на горло.

А тим часом у Кабміні затверджено кодекс «етичної поведінки», яким фактично введена заборона на критику влади чиновниками. Гляди, взагалі заборонять критику... Як на мене, у демократичному суспільстві влада обирається народом і на довірі народу тримається. Щойно ця довіра похитнулася, а тим більше її не стало зовсім, влада втрачає леґітимність. Вона це розуміє і йде геть. Нові вибори і нова влада.

У нас же можна два роки нічого не робити – не боротися з корупцією, не здійснювати реформи й нахабно заявляти, що зі свого крісла не посунеться. До слова, про ефективну роботу Уряду Яценюка свідчить бодай той факт, що Україна повертає Японії 2,5 мільйона євро кіотських грошей, які не зуміла використати протягом двох років на впровадження енерґозберігаючих технологій. І це при тому, що з простягненою рукою жебрають по світу кредити.

Що тут сказати... Не вірю, що коли Уряд залишиться аж до осені, він щось добре зробить для України. Зрештою, якщо міністри сидітимуть, як кажуть, на чемоданах, чи будуть вони взагалі думати про державні справи, а не дерибанити бюджет?

А тим часом у Брюсселі європарламентарі вчать наших обранців на чолі з головою ВРУ як реформувати парламент. Не знаю, чи підуть на користь їхні рекомендації. Але, на переконання фахівців, які знають стан речей ізсередини, ця реформа почнеться тоді, коли голова Верховної Ради усвідомить високу місію спікера й модератора і відмовиться від радянської традиції бути начальником парламенту; коли парламентські фракції і депутати почнуть обговорювати й ухвалювати рішення в стінах парламенту, замість виконання наказів; коли парламент справді почне контролювати Уряд; коли відбудеться перший прозорий бюджетний процес. І лише тоді, коли нарешті буде ухвалений закон про вибори до парламенту на пропорційній основі з відкритими списками, на вірність якому всі присягали два роки тому.

Але про ці й подібні потрібні так реформи, про які мовиться вже не один рік, ми можемо лише мріяти. І якщо вони все ж станутся, тоді й повернеться віра і довіра до влади.

Богдан ВІВЧАР

ОФІЦІЙНО

ІСТОРИЧНИЙ АКТ

Комісія обласної ради з гуманітарної політики підтримала проведення в області заходів з нагоди 75-річчя проголошення у Львові Акта відновлення Української держави і створення Українського державного правління.

Комісія рекомендувала облдержадміністрації організувати культурно-мистецькі вечори, виставки про історію державотворення в Україні, лекції у навчальних закладах, спортивні змагання та пластові акції, народні віча тощо.

«Ця подія мала місце у нашій історії, тому не згадати її було б неправильно», – сказав Василь Гладій, заступник голови обласної ради.

Як відомо, Акт відновлення Української Держави був проголошений 30 червня 1941 року в окупованому німецько-гітлерівськими військами Львові.

ТАКЕ ЖИТТЯ

ВСЕ ВИЩЕ І ВИЩЕ...

З 1 березня підвищено тарифи на електроенерґію, а також подорожчав акцизний збір на алкоголь. Електроенерґія подорожчала втретє за два роки, але не востаннє.

Новий березневий тариф буде вищим за попередній на 25 відсотків. Зокрема, 1 кВт/год. обійдеться у 57 копійок при загальному споживанні до 100 кВт/год. на місяць, а при споживанні понад 100 кВт/год. – у 99 копійок.

Піднялися ціни на алкоголь – подорожчання було перенесене з 1 січня 2016 року. Українська влада запевняє, що завдяки такому підвищенню державна скарбниця зможе відчутно поповнитися. А експерти переконані, що стрімке подорожчання лише зажене алкоголь у тінь.

ВАНДАЛІЗМ

ЗНИЩЕНИЙ «ПОЗИТИВ»

Серія кованих витворів мистецтва під назвою «Позитив» була відкрита по вулиці Шевченка у рамках святкування Дня міста.

Проте така цікавинка Івано-Франківська не простояла і два місяці. На початку липня хромована куля з однієї зі скульптур зникла.

Тоді цією справою зайнялися правоохоронці, проте ні кулі, ні злочинців не знайшли. З того часу скульптура так і залишилась понівеченою.

Проте, на блискучій кулі зловмисники не зупинилися і нещодавно з постаменту зникла частина ще однієї фігури під назвою «Конструктивний позитивізм», яку виготовили ковалі з Естонії.

Вандали нещадно відірвали частину композиції і залишили уламки, які не змогли вкрасти. Та схаменіться ж, нелюди!

БЛАГОДІЙНІСТЬ

ЗНИЖКА ДЛЯ УЧАСНИКІВ АТО

Керівник ГО «Спілка учасників АТО» Андрій Долик повідомив, що авіакомпанія МАУ зробила знижку на квитки для учасників бойових дій.

«У нас була проблема оформлення пільгового квитка в Івано-Франківську. Після довгих переговорів і звернень до керівництва МАУ, нам пішли назустріч. Отже, в міжнародному аеропорту «Івано-Франківськ» було відкрито касу власного продажу авіакомпанії МАУ, що дає можливість при наявності посвідчення УБД, талонів до нього й паспорта – оформити пільговий квиток (50 відсотків вартості) безпосередньо в касі аеропорту в Івано-Франківську», – написав він.

У ЦІ ДНІ МИ ВШАНОВУЄМО НАШОГО ПРОРОКА ТАРАСА

ДОЛЯ

НАС БОЛИТЬ ШЕВЧЕНКО

Шевченко нам рідний, так як Ісус Христос, Пречиста Діва Марія для християн. Ніде у світі жодному письменникові щорічно не віддають шану так, як ми Тарасові. «Село, неначе писанка», – писав Тарас. Як і всюди на Правобережній Україні – зелені гаї, довкола верби, а там ліси, гори... Це нам рідне. «Та аж страх погано» у тім гарному селі, де «чорніше чорної землі блукають люди: німі на панщину ідуть». Хіба нам, старшому поколінню, не відоме таке життя?

У с. Моринці на Київщині 9 березня 1914 р. побачив світ Тарас. Його батько був із Кирилівки та за жінкою Катериною Бойко (за походженням з Галичини) пристав до Моринців. Шевченків у Кирилівці кликали Грушівськими. Всього у сім'ї було шестеро дітей, Тарас третьою дитиною.

Коли Тарасові було два з половиною роки, сім'я переїхала до Кирилівки, в якій дід Іван купив землю для сина Григорія. Дід Іван розповідав сім'ї про минуле, Коліївщину, в якій, можливо, сам був учасником. Коли Тарасові було дев'ять років, померла мама (їй було 32 роки). «Ще молодую нужда та праця положили в могилу». Важко було батькові з дітьми, він одружився вдруге з удовою, яка мала своїх дітей.

В родині Шевченків дітей учили. Тарас пішов до церковної школи. Мав великий дар до малювання, ходив у Лисенку вчитися на маляра, але вчитель був п'яницею, тому залишив школу. Брат Микита хотів привчити Тараса до господарства – столярем, але не вийшло. Вчився на кухаря, але не вийшло, на панського прислужника – не вийшло. Поміщик, змосковщений німець, бере Тараса з собою у Варшаву, Вільно. У Варшаві Тарас учився на маляра у знаного художника Лямпі.

У Польщі назрівала революція. Енгельгардт переїжджає в Петербург. Шевченко доучується малярства у Ширяєва, який посилав Тараса розмальовувати паркани, вивіски. Вечорами Шевченко бігав у Літній сад, де змальовував статуї різних фігур. За такою роботою і застав його українець Сошенко і разом з українськими письменниками Євгеном Гребінкою, секретарем Академії мистецтв Василем Григоровичем з допомогою московського поета Жуковського, маляра Брюллова викупили Шевченка з кріпацтва. Це було 22 квітня 1838 р. Шевченкові було 24 роки. Він навчався в Академії мистецтв. Був найкращим учнем і закінчив її з медаллю. Коли був вільною людиною, почав складати вірші. У 1840 році вийшов «Кобзар».

Дуже тужив за Україною. У 1846 р., в час перебування в Києві, став членом Кирило-Методіївського братства. У 1847 році засланий в Орську фортецю із забороною писати й малювати. Таємно в неділю малював на Кос-Аралі. У 1849 році Шевченка забирають в Оренбург, де він зустрівся з М. Лазоревським. Але за доносом п'яниці Шевченка відправляють у Новопетровський форт.

У Росії почалися бунти, війна з Туреччиною. Приятелі Шевченка – княгиня Рєпіна з М. Лазоревським – домоглися у 1857 році, щоб цар підписав наказ про помилування. 2 серпня 1857 р. Шевченко покинув форт Новопетровський. У Саратові зустрівся з українцем, російським актором Щепкіним, навідався до матері Костомарова. У 1858 р. прибув у Петербург. Щиро вітали Шевченка українці, колишні засланці-поляки й окремі москалі, які добре ставилися до Шевченка.

У 1859-му побував в Україні, в Кирилівці зустрівся з сестрою Яриною. З Вартоломієм домовився про купівлю землі. У 1860 році повернувся у Петербург. 10 березня 1861 р. зімкнув стомлені очі. Помер у 47 років. Похований тимчасово у Петербурзі, у квітні перевезли в Україну на Чернечу гору під Каневом. Люди йдуть до Тараса, як на прощу.

Нехай мудрий і безсмертний дух великого Кобзаря додає нам наснаги у творчості й праці.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
просвітянин

КОНКУРСИ
ЗАДЛЯ РОЗВОЮ КРАЮ

Щороку обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка оголошує конкурс на здобуття премії імені Марійки Підгірянки. Цьогоріч ми теж не відходитимемо від традиції і чекаємо на учасників конкурсу, результати якого будуть підбиті **15 квітня.**

Конкурс проводиться в таких номінаціях: **література**, **мистецтво**, а також – **за активну просвітянську роботу**. Отже, чекаємо на вас, літератори, митці, громадські активісти.

Звертатимемо увагу на вашу участь у просвітянській роботі. Адже право рекомендувати вас мають Правління районних, міських та обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Не забудьте додати стислу анотацію, довідку про автора з фотографією, витяг із протоколу первинного осередку «Просвіти»!

Чекаємо на ваші роботи **до 4 квітня.**

Нагадуємо, що роботи приймаються тільки **за 2015 рік.**

АНОНС
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСНЯХ

Закликаємо всіх шанувальників української народної пісні, щоб зберегти її для прийдешніх поколінь, зголошуватись на обласний просвітянський фестиваль з піснями козацької доби, часів Гайдамаччини, січового стрілецтва, повстанської звитяги, піснями, створеними народом під час різних грабіжницьких нападів на українську землю, опришківськими (про Кармелюка, Довбуша), чумацькими, рекрутськими, солдатськими, жовнірськими, жниварськими, про кохання, коломийками тощо...

Не даймо згинути українській пісні!

Учасників просимо подати заявки до **6 березня** за тел.: **(0342) 75-05-86.**

Звертатись до Михайлини Боднар.

ПОГЛЯД

НЕ ПОВТОРИВСЯ Б МЮНХЕН*

Візит міністрів закордонних справ Німеччини й Франції, що відбувся минулого тижня, – це прелюдія до фіналу Нормандського формату мирних переговорів чотирьох держав.

Два «нормандських» міністри підготували лідерів та громадськість України до «рішучої» зустрічі Нормандської чвірки 3 березня в Парижі.

З виступів візитерів можна скласти уявлення про те, чим «пахне» для України ця зустріч.

Візитери наполягали на першорядному завданні для України: провести вибори на окупованому Донбасі, не наголошуючи на виконанні Мінських угод щодо виводу іноземних військ із ДНР–ЛНР перед тим і поверненні Україні контролю на російсько-українському кордоні.

Виходить, що міністр закордонних справ Німеччини діє не в лад із заявою А. Меркель, яка за кілька днів до візиту заявляла про потребу дотримання саме цих точок Мінських угод.

Чесні оглядачі візиту двох міністрів закордонних справ наголошують: з усіх виступів візитерів випливає, що на майбутній зустрічі відбудеться копія сценарію Мюнхена-38, коли Захід віддав Чехію й Австрію на поталу А. Гітлеру. З березня в Парижі станеться повторення Мюнхена-38 з тою відміною, що замість Адольфа Гітлера ітиметься про Гітлера-2 – Володимира Путіна, а замість Чехії та Австрії фігуруватиме Україна.

Европейська дипломатія після Мюнхена-38 показала, що на иншу політику вона не здатна. 80 років після Мюнхена-38 европейські політики не спроможні здобутися ні на що инше, а тільки на зраду слабшого перед сильним.

У такому повороті подій чесний міністр закордонних справ України мав би відмовитися від поїздки на зустріч, де буде закріплено Мюнхен-2.

Хай Нормандська двійка (бо третій – сам Гітлер-2), без України завершує свою зраду України.

Неявка українського міністра була б сенсацією на весь світ. І була б зверненням до всіх чесних людей світу: «Дивіться, що робиться!» Це був би дуже потрібний факт для перемоги проукраїнського політика Гіларі Клінтон у боротьбі за президентське крісло у США.

Але чи вистачить у Клімкіна та його шефа Порошенка розуміння потреби саме такого кроку України? Чи стане політичного пороху на такий чесний демарш перед усім світом у базарних гендлярів?

На такий крок був здатен В'ячеслав Чорновіл. Та гендлярі й сексоти знищили його. Гендлярі й далі знищують усіх, хто може діяти, як Чорновіл.

Наслідок не забариться.

Хто, що посіє, те й пожне.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

**Зберігаємо правопис автора.*

З КОГОРТИ БОРЦІВ

ХЛОПЦІ ЧОРНОГО ЛІСУ

(Лісові хлопці. Проза про УПА. – Брустури: Дискурсус, 2016. – 336 с.)

Василь Карп'юк, поет і видавець, послідовний у своєму дискурсі. Маю на увазі, що він знову звернувся до теми УПА. Вперше художню версію історії УПА Василь подав у збірнику «На Покрову» кілька років тому. А щойно з друку вийшов солідний том із анонсованою назвою, де в анотації сказано: «Захопливі, часто біографічні тексти фіналістів першого Конкурсу прози про УПА від Літературної аґенції «Discursus» доносять правду, котру не здатен стерти ні час, ні політичний режим».

В книжці представлено твори-оповідання, новели переможців означеного конкурсу. Таких набралося двадцять три автори з різних куточків України. Двоє з Івано-Франківської області. Це свідчить про широку географію і значну літературну карту з людей, яким не байдужа історія Української Повстанської Армії.

Книжка поділена на окремі розділи зі своїми назвами: «Бойовий запал», «Почуття на вістрі», «Лісові дівчата», «Яблуко від яблуні», «Спомин про бувале».

Є в цій книжці оповідання «Боєслав» (мого авторства) про відомого повстанського поета, редактора журналу «Чорний ліс» Михайла Дяченка. Саме в ці дні річниця його загибелі (1952) в бункері поблизу Дзвиняча.

У Музеї визвольних змагань, що в Івано-Франківську, в понеділок 22 лютого відбувся захід на вшанування пам'яті поета.

Презентація книжки «Лісові хлопці» (в моєму селі Серафинці, на Покутті, їх називали «нічні») відбулася 17 лютого в книгарні «Є». Її представляв видавець Василь Карп'юк.

Гадаю, ця книжка є і знаковою, і доброю згадкою про героїв УПА, їхню славну історію, звитягу за волю України. Вона знайде свого вдячного читача.

Василь БАБІЙ

ПРАВДА ПРО КРИВДУ

УКРАЇНЦІ, ПРОСТІТЬ МЕНІ...

Цих слів дуже бракувало на пресовій конференції папи римського в літаку під час його повороту до Рима з Мексики. На запитання французького журналіста про покривдження українців своєю зустріччю і спільною Декларацією з Кирилом, папа розповів про своє знайомство з Блаженнішим Святославом, але не називаючи його Патріархом, а тільки Верховним архієпископом.

Українська Греко-Католицька Церква на своїй Інтернет-сторінці подала новину, що мала на меті представити, що сказав на пресовій конференції папа про Декларацію: **«Це дискусійний документ. Слід додати, що Україна переживає війну, період страждання. Існують різні інтерпретації».**

На світових мережах Інтернету з'явилася транскрипція стенограми пресової конференції. Виявилось, що слова виступу папи на прес-конференції, як подала УГКЦ, були у скороченій формі, хоч не було такої примітки бо, фактично, були ще й такі слова папи: **«...кожен має свою власну ідею про цю війну, як вона почалась, хто її почав...»**

Тобто так виходить, що ці слова папи УГКЦ затаїла, щоби вибілити бодай трохи папу і не подати своїм вірним точний образ, наскільки кривдним є папа для українського народу.

Мабуть, як переважно буває, саме приховання є гірше самої події. Наша Церква має обов'язок не тільки захищати інтереси своїх вірних, а також говорити правду, навіть коли ця правда невигідна. Божі заповіді стосуються церковних осіб також.

На доручення папи поїхали наші владики з України на чолі з Патріархом Святославом до Рима. Там вислухали директиви від папи – не втручатися до політичних справ навколо «насильства та суспільного неспокою» в Україні. Не знаю, що наші владики відповідали папі. На пресовій конференції, про що писала наша Церква на своїй сторінці, Блаженніший скромно сказав: «Наша Церква впродовж століть свідчить, що єдність зі Святішим Отцем не тільки не позбавляє східної ідентичності, а й допомагає відкрити універсальні цінності Вселенської Церкви, вийти за межі власної провінційності та вузьке коло національної приналежності».

Ось так антиукраїнський папа зламав хребет ієрархії нашої Церкви.

Чи ця справа закінчена? Далеко ні. Повинні бути наслідки – реакція мирян, але тільки по своїй власній совісті і то задля християнського прощення, одначе щойно після висловлення жалю за гріхи та слів папи: «Українці, простіть мені».

Як виявляти своє невдоволення? Згідно з власною совістю. На жаль, ми живемо у світі де багато, включно з Апостольською Церквою, вирішується грошима. Сьогодні вірні УГКЦ повинні само собою здержатись від так званого Петрівського фонду, здержатись від пожертв на римо-католицькі інституції, університети тощо.

Хтось може завважити, що така відповідь не у дусі християнського прощення. Не так, бо відносно довгого часу від самої зустрічі та Декларації не проявлено жодного жалю та перепрошення з боку папи, а з боку нашої Церкви, крім інтерв'ю Блаженнішого Патріарха, з'явилися тільки нещирі намагання офіційних осіб і душпастирів вибілити папу словами: «боремось проти російської дезінформації і пропаґанди».

В додатку, як би не змальовували зустріч і Декларацію церковні достойники Апостольської столиці та УГКЦ, ця подія не матиме найменших духовних наслідків, а тільки політичні. Текст Декларації, де виносяться духовні моменти, невдовзі будуть забуті, а в Московській патріархії вони взагалі ніколи не приймалися. Залишиться політична частина: леґітимація МП і «русского міра». Залишиться також, і може, на довгі роки, теперішній папа, який або не розуміє, або не хоче розуміти політичних наслідків своєї дії не тільки для українців-католиків, але й для українців-православних, яких папа закликає шукати канонічності через МП.

Великий муж нашої Церкви Патріарх Йосиф, спілкуючись із нашими владиками, часто казав: «не гніть хребтів». Як нам потрібно такого Душпастиря сьогодні! Але немає, і тому миряни повинні піднести свій голос, але тільки по своїй власній совісті.

Хтось може сказати, що мої зауваження загострі й не у християнському дусі. Можливо, вони є гострими, але вони наскрізь християнські. Взоруючись і уподібнюючись до Христа, ми повинні реаґувати, як реаґував Ісус Христос, не дозволяючи, щоби з Божого дому робили ринок. Не дозволяймо, щоби з Церкви Христа робили антиукраїнський політичний ринок.

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ

ШАНУЙ СВОЄ

ЧУЖА ТРАДИЦІЯ

Чому ми, українці, на 25-му році Незалежності, святкуємо не своє, не українське свято – 8 Березня? 8 березня «день Амана» (Гамана) є юдейським національним святом Пурім.

Яка справжня природа цього свята, можемо переконатися з історичної довідки.

Перський цар Ахашверош (Ксеркс) правив від Індії до Ефіопії (465–485 рр. до н. е.). За юдейською леґендою, цар за непослух прогнав свою дружину з царського палацу. Цареві відібрали найкращих дівчат з усієї держави, з-поміж них цар вибрав за дружину Естер. Згідно леґенди, вона була найкраща і найрозумніша.

Естер була сиротою, її виховував дядько Мордехай. Він через Естер доніс цареві про змову слуг убити царя. Цар мав візира Гамана, котрий щоденно відвідував царя і вся обслуга палацу й люди при його появі низько кланялися. Тільки юдей Мордехай (дядько Естер) не вклонявся. Це розсердило Гамана, і він сказав цареві, що юдеї не коряться й не поважають царя. Тоді цар видав наказ на знищення юдеїв і доручив це Гаманові. Опісля Естер зізналася, що вона юдейка і прочитала цареві Книгу пам'яток, в якій записано, що Мордехай врятував Ахашверошу життя. І Ахашверош зрозумів, що Гаман хотів убити царицю. Естер вмовила царя покарати Гамана. Цар піддався намові Естер. Коли Гаман прийшов до палацу, то за наказом царя його було схоплено і вбито. Після цього Мордехай став другом царя, а юдеї дістали в царстві велику владу, навіть повісили десятьох Гаманових синів і вбили 75 тисяч своїх ворогів (національну еліту Персії).

Відтоді ця кривава подія стала національним святом юдейського народу. У їхньому календарі щорічно 8 березня відзначається як свято Пур, Пурім, або день Гамана. У цей день, згідно з наказом цариці Естер, всі юдеї повинні веселитися й обдаровувати один одного (Книга Естер Старого Заповіту).

Комуністка, німецька юдейка Клара Цеткін у 1910 році на конференції жінок-соціалісток у Копенгагені (Данія) запропонувала відзначати 8 березня як день жінки, її підтримала німецько-польська юдейка, комуністка Роза Люксембург. І тоді конференція проголосила 8 березня Міжнародним жіночим днем. Так ця кривава дата юдейського свята була підтасована під міжнародний статус.

Але це свято в світі не прижилось. Його святкували, крім Ізраїля, тільки в Московській імперії, тому що тут люди не знали правди, як і звідки прийшло це «свято».

Відзначення цього дня часто супроводжується гучними пиятиками й забавами, що часто припадає на Великий піст, які порушують норми християнської етики й ображають релігійні традиції християн. Та й наші пращури найбільш вшановували богиню Макошу. Це слово походить від поняття Мати Коша. Тобто йдеться про ті часи, коли люди жили стійбищем, кошем, родом – родиною, в якій володарювала жінка.

Цивілізований світ у знак поваги й любові до жінок щороку відзначає День Матері, що припадає на другу неділю травня, на найкращу і радісну пору в році після Великодніх свят, Христового Воскресіння, в час розквіту весни й наближення сонячного літа.

Оскільки український народ у своїй основі є християнським і належить до сім'ї европейських народів, нав'язане нам силою «свято» 8 Березня є чужим для нас, то нам годилося б відзначати справді українське й Міжнародне свято – День Матері.

Євген РОМАНИШИН,
заслужений лікар України,
заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

У НД «ПРОСВІТА»

А НАС УСЕ БІЛЬШЕ...

Поки що найбільш відвідуваними заходами в Народному домі «Просвіта» є вечори відпочинку для людей дорослого, скажімо, поважнішого віку.

Вони набрали доброго резонансу. Всі знають, що зустрічі відбуваються останньої неділі місяця в осінньо-зимовий період о 16.00, а весняно-літній – о 17.00. За чотири роки їхнього проведення учасники перезнайомились одні з одними, запрошують своїх нових друзів. І останнього разу в залі навіть не вистачало місць. Було б добре, щоб такі вечори проводилися і в районах.

Подружжя Бойчуків з Коломиї, яке було на вечорі, зізналося, що щодня рахують, коли буде відбуватися вечір і поїздом їдуть у «Просвіту». А в останню зустріч їх визнано ще й найкращою танцювальною парою, за що в подарунок отримали збірку поезій колишнього голови Долинської «Просвіти», який нещодавно відійшов у засвіти, В. Олійника «Йордань-вода».

Чимало наших краян, які проживають в обласному центрі, на зиму забирають до себе родичів, і щоб їм не було сумно, приходять разом до нас. Згадують молоді роки, народні пісні, які співали в селах і тоді, коли працювали у ланці на колгоспному полі, і на току, де сушили збіжжя, та й просто, коли сходилися біля чиєїсь хати й співали. А якщо вже йшли з сільського клубу, то чути їх було на все село.

На вечорі співають пісень разом з усіма присутніми в залі, а голоси їхні ще дзвінкі й мелодійні. Тут їм духу додає фольклорний гурт «Пшеничне перевесло», затягнувши величаво пісню «Якби я мала крила орлині». А Надія Самборська – «Ой не сама, не сама калину ламала» та інші. Присутній Степан Дасевич прочитав свій новий вірш про весну й весняні передчуття, про оновлення природи і наших душ.

На вечорі відпочинку завжди має місце інформаційний блок. Тут знайомлять присутніх із просвітянськими новинами за місяць. Йшлося про те, що у державі йде війна і чим ми можемо допомогти. Так, постійна відвідувачка таких вечорів Євгенія Кудла розповіла, як вони з іншими жінками, які працюють у ЗОШ № 16, наробили сімнадцять відер вареників для бійців АТО, а ще три – по 25 літрів. А на вечорі вона разом із Євгенією Глов'як, обидві членкині обласної організації «Жіноча громада», приготували для охочих канапки та узвар.

Танцювальні мелодії дарував дует «Гордій» – Люба та Петро.

Кожен вечір відпочинку не подібний на інший, змістовний і цікавий, про що говорять його учасники.

Михайлина БОДНАР,
автор проекту, завідувачка культурно-масової роботи НД «Просвіта»

КОБЗАР У МОЄМУ ЖИТТІ

ІДУ Я ДО ПРОРОКА З СЕРЦЕМ ЗРАНЕНИМ...

Пам'ятаю світлицю у хаті мого далекого дитинства, де я з'явився на світ у буремному повоєнному 1946 році. Та хата й досі стоїть у центрі села Коршів, навпроти церкви Успіння Пречистої Діви Марії. Але тепер у кімнаті, де я зробив свої перші кроки, живуть інші, чужі мені люди. Немов у тумані бачу на стіні ікони святих, а поміж ними – великий образ Тараса Шевченка, в кожусі, папасі, з густими козацькими вусами. Внизу портрета гарцювали на конях січові стрільці із жовто-синіми прапорами. Батько розповідав, як після війни до хати увірвалася облава «червонозоряних визволителів», і якийсь напівп'яний капітан, тицьнувши вказівним пальцем у портрет Тараса, грізно спитав: «Кто ето?». Добре знаючи, чим може закінчитись цей культурно-просвітницький діалог з «енкаведешником», батько хитро відповів, що то, напевно, якийсь святий. – «Дурак ти, ето бандеровская сволоч», – грізно викрикнув капітан і наказав зняти образ зі стіни.

У другому етапі свого дитинства на хуторі Царина, куди нас під дулами автоматів «добровільно» переселили 1950 року, я вже більше не бачив того грізного портрета Великого Кобзаря. Напевно, батько вирішив не випробовувати долю, бо у другій половині будинку, де нас поселили, була маленька крамничка. Сюди часто навідувалися гарнізонники, «яструбки», а також колгоспний голова Брага зі своїми опричниками, щоб заправитись оковитою і закусити тюлькою, що в ті часи була дуже дешевою. Часто так заправлялися, що спали у нас під лавою чи столом. Це була хата стрия Василя, якого вивезли в Сибір тільки за те, що, хоч був неграмотним, добре господарював: мав три морґи ґрунту, пару коней, дві корови та ще «кіратову» віялку. Досі не можу зрозуміти, чому батько згодився на переселення, адже воював на фронті в Червоній армії, де в боях на території Польщі отримав декілька важких поранень і був комісований. Мав чимало бойових нагород.

Якось уже після татової смерті сестра Марія розповідала, що нам пригрозили: якщо не згодимось на переселення – вивезуть у Сибір. Разом із нами в чужу хату переїхав старенький «Кобзар», виданий десь у двадцятих роках. Батько, який на той час був досить грамотним (закінчив чотири початкових класи), вечорами при каганці читав нам із сестрою «Заповіт», «Катерину», «І мертвим, і живим...» та інші безсмертні рядки великого сина великого народу. Особливо любив тато читати «Гайдамаків» і «Назара Стодолю», бо у свій час разом із мамою у місцевому самодіяльному театрі грали ролі у виставах за мотивами тих творів. За нової влади, що старалася все натягти на свій копил, зв'язок моїх родичів із культурним осередком села обірвався. Та й драматичний гурток більше не існував. Якось тато поїхав на торговицю в Коломию і привіз, куплені там, два великих портрети – Тараса Шевченка й Івана Франка. Місцевий столяр змайстрував рамки, й образи двох велетів українського духу зайняли своє достойне місце на стіні поміж умиротворених святих. Мама заквітчала їх вишиваними рушниками, квітами, васильком та калиною. Пам'ятаю рядки з вірша, написаного мною, ще в молодших класах:

Рушником заквітчаний
той портрет на стіні,
Це його моя мама
в квіти вбрала й пісні.
Зсохлі ґрона калини
над чолом повились,
То, мов кров України,
що пролилась колись.

У школі я особливо любив урок української мови, який вела людина світлої душі – незабутня Михайлина Юріївна Приймак. Досить легко запам'ятовував і чітко декламував я вірші за шкільною програмою, а поезії Тараса Шевченка навіть вчити не було потреби, бо дуже багато знав напам'ять ще з дитинства. Якось на концерті в сільському будинку культури, де в ті часи було ніде яблукові впасти, я досить емоційно читав уривок із поеми «Гайдамаки». Там був кульмінаційний епізод, де Ґонта ріже своїх дітей. Люди в залі плакали, а особливо ретельно витирала сльози одна жіночка. Звідки я міг знати, що це моя майбутня теща. Тепер вона іноді нагадує про той випадок. В одинадцятому класі я сидів на задній лаві зі своїм найкращим другом Миколою. Якось на уроці математики, звісно не під впливом теореми Піфагора, навіялися віршовані рядки. Писалося легко, і вже до кінця уроку чорновий варіант «Балада про солдата і «Кобзар» був на папері. Але мої підпільні вправи запримітила Ніна Євстахіївна, від одного погляду якої йшов мороз по шкірі.

Через день вона викликала мене до дошки і, звісно, я отримав по заслузі. Проте пізніше з цим твором я став переможцем обласного огляду шкільної художньої самодіяльності в Івано-Франківську. Сюжет балади досить простий. Молодий юнак, ідучи на фронт, взяв із собою книжечку «Кобзар», яку завше носив біля серця. У найважчі хвилини він, немов молитву, читав рядки з тої святої книжки і на душі ставало легше. Якось ворожа куля потрапила юнакові просто в груди...

Та не впав юнак, а гордо
йшов під вражий шквал
І на серці у солдата
зранений «Кобзар».
Вже минуло літ немало –
тракторист солдат,
А «Кобзар» з свинцем у грудях –
днів буремних згад.

Повноводна ріка життя десь удаль понесла літа, але образ Великого Кобзаря, його безсмертні вірші ніколи не згасали й не згаснуть у моїй українській душі. У перші роки Незалежності нашої держави на кошти, зібрані громадою, в центрі мого села Коршів споруджений величний монумент Тарасові Шевченку. Тут відбуваються урочистості, сільські віча, богослужіння на державні й релігійні свята, які стараюся завше підтримати своїми віршованими патріотичними словами. Щоразу, вклоняючись пам'ятникові Великого Кобзаря, пам'ятаю, що...

Іду я не до бронзи,
не до каменя,
Іду я до пророка на поклін.
І моє серце, наче
в нього, зранене
Дзвенить на сполох,
як мосяжний дзвін.

Іван ВІЙТЕНКО,
член Національної спілки письменників України, село Коршів на Коломийщині

ВШАНУВАННЯ

У МЕРЕЖИВІ СЛІВ І ПАМ'ЯТІ

Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?..

Цим віршем Лесі Українки я розпочала творчу зустріч у «Просвіті» молоді, духовенства, інтеліґенції, військових, переселенців і небайдужих краян у день народження поетеси. Відзначаючи її 145-річчя і Міжнародний день рідної мови, молитовно згадали Героїв Небесної сотні, вшанували пам'ять нашого юного Героя Романа Гурика.

Слова, думки, спогади, дати... У 145-ту річницю Лесі Українки на нашій рідній землі триває боротьба за справедливість, гідність і честь. Леся Українка палко відстоювала ідеї українського національного патріотизму. Громадянська позиція письменниці, Героїв Небесної сотні й українських патріотів нинішньої доби співзвучні. А душа її глибока і безмежна, як світ... Видатна українська поетеса, прозаїк, драматург, перекладач, літературний критик і фольклорист Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) народилася в Новограді-Волинському. Була надзвичайно талановитою і плекала в своєму серці любов і щирі почуття. Доля рано прищепила Лесі мужність. У її творчих шедеврах – смуток і відчай, біль, радість, надія. «Благословенне слово, що гартує», – писала поетеса.

Благословляючи духовне свято в «Просвіті», владика УГКЦ Йосафат Мощич закликав до спільної молитви і розуміння того, що відбувається в суспільстві. Також зазначив, що Леся Українка зробила значний внесок у духовну скарбницю українського народу. А молитву «Отче наш» та інші духовні твори виконав квартет студентів-семінаристів Богословського університету імені Св. Івана Золотоустого «Ефата» (керівник – Любомир Мисак).

Далі звучала «Колискова для Героя» на слова і музику викладачки музичного училища імені Д. Січинського Оксани Гринів у авторському виконанні, від якої прослозились присутні, й пісня Т. Петриненка «Господи, помилуй нас». Про благородство душі Романа Гурика згадувала його класний керівник школи-ліцею № 23 Анна Лисаманко, яка й написала «Гімн Небесної сотні» (муз. Ярослава Драка). Акапельно він прозвучав у виконанні учениці 10-Б класу школи-ліцею № 23 Юліани Костан.

Відчуття гідності – це те, на чому будується мужність, шляхетність і воля народу. А Майдан – це доказ того, який багатий наш народ на це відчуття. Адже українці вкотре терплять духовне, моральне, економічне, національне приниження і знущання, як і українська мова. Про багатство душі, про мир і щедрі засіви на своїй Богом даній землі на прикладі Лесі Українки говорив у своєму слові о. Порфирій ЧСВВ церкви Царя Христа.

«Contra spem spero» Лесі Українки по-особливому читала активна молода просвітянка, фотограф, волонтерка «Мальтійської служби» Ярина Гречаник. Уже відома юна співачка Роксолана Калин виконала «Баладу про рідну мову» й акапельно – «Люляй, люляй, мій синочку» на спомин про Романа Гурика, який мав світлі мрії, був наполегливим і мужнім, як Леся Українка. Про наше віковічне прагнення до волі, до Незалежності склала пісню на слова художниці-поетеси з с. Побережжя Надії Мойсей-Гасюк «Благаю тебе, сину» солістка оркестру народних інструментів Тисменицького Народного дому, молода просвітянка Оксана Белько. Вона ж подарувала глядачам і релігійну пісню «Марія». Про особливості рідної мови у висловах Івана Огієнка та вірші Лесі Українки читали студенти інституту філології ПНУ ім. В. Стефаника Христина Дичаківська та Іванна Пронюк, «До мого фортепіано» читала й виконувала на фортепіано

Ганна Семчук, студентка державного коледжу технологій та бізнесу.

Тепло зустріли глядачі уривок із драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». Ролі виконували: Мар'яна Гаран, студентка коледжу технологій та бізнесу і Микола Франко, студент Інституту історії, політології і міжнародних відносин ПНУ імені Василя Стефаника.

Щастя на рідній землі прагнули і студенти, які вийшли першими на Майдан 2013-го. У завершальному акорді духовної зустрічі вагоме слово про видатну українську поетесу Лесю Українку сказали голова обласної організації НСПУ Євген Баран і просвітянин Василь Бабій. Також прозвучали пісні «Європа і Україна» та «Хай квітує Україна» у виконанні заслуженої артистки естрадного мистецтва України Світлани Данчук.

Леся Українка писала: «Довго щирими сими словами до людей промовлятиму я...»

Хай мережаться її слова у вінку дорогоцінних перлин нашого народу і передаються з покоління в покоління. Бережімо свою рідну мову, Богом дану землю, свій народ, свою Україну! Миру всім і любові! Дякую студентам і викладачам навчальних закладів, зокрема Івано-Франківського вищого професійного художнього училища № 3 і студентці ПНУ ім. В. Стефаника Ользі Сторожко за виготовлення плакатів, активним учасникам за творчий внесок і учасникам духовної зустрічі в «Просвіті».

Марія СОЛОДЧУК,
просвітянка, журналіст, сценарист і ведуча

НЕЗАБУТНІ

ОДИН ІЗ ДРУГОЇ ТРІЙЦІ

ДО 205-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ

Це він, Антін Могильницький, із (за І. Франком) другої (Руської) трійці, де значиться Устиянович і Гушалевич. Перша «Руська трійця» відома: Шашкевич, Вагилевич, Головацький.

Антін Могильницький народився 3 березня 1811 року у Підгірках (нині – Калуський район), дитинство провів у Солотвині (нині – Богородчанський район), священиком був у Галицькому повіті. Повернувся у Богородчани, оженився тут.

Тринадцять років священнодійствував у Бабчому парохом. І в серпні 1873 року його життя закінчується у Яблуньці, дорогою на Гуту. В Яблуньці його могила, відкрита колись краєзнавцем О. Феданком.

Антін Могильницький яскравий продовжувач традицій «Руської трійці». Він і громадський діяч, він і поет. Іван Франко не шкодує для нього добрих слів, і оцінка його творчості, з деякими обмовками, досить висока.

А в творах А. Могильницького виділяється найкраща трійця серед інших, це: «Рідна мова», «Русин-вояк» і поема «Скит Манявський». А. Могильницький цими творами піднімає важке віко історії і відкриває читачеві картини минулого буття.

На мою думку, творчість А. Могильницького – своєрідний часовий місток між першими галицькими літераторами і новою хвилею, де І. Франко, В. Стефаник, М. Яцків та інші. Він – останній поет-романтик, якоюсь мірою романтик-реаліст, який намагається знайти нову течію в літературі, двигаючи за собою традицію.

І життя поета, і часи (які ніхто не вибирає) виглядають похмурі й важкі, але А. Могильницький був тоді ясною зіркою на літературному небосхилі. І нині світло тієї далекої зірки хвилює, нагадує, викликає інтерес і повагу до творчих намагань і трудів автора.

Засновано літературну премію А. Могильницького. В Богородчанах постане пам'ятник-погруддя поетові.

Василь БАБІЙ, *просвітянин*

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

У ці дні відзначають дні народження голова Тлумацького РО «Просвіта»

Галина ДЗЬОБА

та начальник видавничого відділу ТзОВ ВГЦ «Просвіта»

Орест КАПУСТИНСЬКИЙ.

Просвітяни краю знають вас як відданих справі фахівців, активістів, що свій талант віддали служінню народній справі, духовному збагаченню людей. Зичимо вагомих ужинків на просвітянській ниві, розуміння, любові, поваги рідних і близьких, колеґ по праці. Життєвої і творчої наснаги, Господнього благословення на добрі задуми і справи та опіки й охорони Матері Божої на земних стежках.

Многая і благая літ! З роси і води!..

Від Ради і Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка голова Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

НА СТОРОЖІ СЛОВА

В Бортниківському НВК відбулося свято рідної мови під назвою: «Мово моя пелюсткова, ти в серці народу живеш». Його спільно з юними просвітянами підготувала вчитель української мови та літератури Оксана Трак.

Школярі молодших класів виконали флешмоб «Перлина – Україна», зачарували глядачів пісні «Українська мова», «Дякую тобі, Боже», «Хай рідна мова квітне у вінку» у виконанні вокальної групи дівчат, а учениця 9 класу Ірина Опар, яка виконувала роль Мови, наголосила, що треба, щоб діти патріотами зростали й захищали мову, як могли.

Майстерно зіграли сценку «Кухлик» члени драматичного гуртка Оксана Іщук, Олеся Фастрига та Катруся Надвірнянська. Прозвучали також українські мелодії у виконанні юних акордеоністок, учнів Тлумацької музичної школи, Наталії Слободян, Юлії та Соломії Трак (вчитель – Наталія Козубаш). Щиро й проникливо прочитали слова подяки й возвеличення рідній мові учні 6 класу.

В рамках свята учні вшанували героїв Небесної сотні. Сніжана Шостак наголосила:

Небесна сотня, у небесний світ
Полинувши, сказала, – жити,
Тож шанувати мову і свій рід –
Обов'язок народної еліти.

Олеся Фастрига та Анна Сенів виконали пісню «Загинув майданівець», а драматична постановка «Схилилася Сотня небесна в синівськім поклоні» у виконанні Марії Хромей, Оксани Олексин, Івана Грушецького та Андрія Слободяна викликала сльози в присутніх. Завершальним акордом виховного заходу стала пісня у виконанні Руслани Щерби та Надії Крив'як «Найкраща мова єднання». Возвеличуймо рідне слово, шануймо наших героїв, бо ми є українцями.

Оксана ВАТИЛІВ, *вчитель Бортниківського НВК Тлумацького району*

ЮВІЛЕЇ

ПОЕТ НА СОНЯЧНОМУ БОЦІ

(ЯРОСЛАВ ДОВГАН. НА СОНЯЧНОМУ БОЦІ. – ІВАНО-ФРАНКІВСЬК: ЛІЛЕЯ-НВ, 2015)

Ясна година, люди-немовлята.
Добро до хати – пісня ожива...

З цих слів відкривається нова збірка Ярослава Довгана. Хоч якщо без лукавих замашок – ця нова книжка вже є готовим, чи підготовленим, вибраним.

Перший зошит має назву «Числобог», останній – «Смарагдові летовища». Нарешті свої книжки-листочки Ярослав Довган зібрав у жмут і вийшов том аж на 271 сторінку. Вдався, як зібрані докупи поетові роки. Роки не змарновані, бо дарував Бог натхнення, а поет з того добра в'язав снопи на поетичних жнивах. Може, занадто гламурно сказано, бо Ярослав Довган людина вимоглива до слова, скупа на рясні слова й образ, метафору абияк не ліпить і розуміє, що таке життя крізь призму поезії.

Я згадую історію – дивлюсь на світ
Стискаю в кулаці пісок безсило...

І все. А ви думайте собі, що хочете, бо за тими скупими рядками стільки життя, що тільки тримайся. Це ж бо поет і в інших лапідарно-стислих рядках підтвердить:

Про що мовчу – далеко більше ніж те
про що пишу.

Це вже щось від життя в скиту, де тільки Бог і молитва. Ярославова поезія, як ворожба, як слова оракула, який про щось здогадується краще за всіх і пише свої таємні письмена.

Можна багато писати про Довганову поезію, але мушу підкоритися його стислому письму і буду коротким у своїх згадках-роздумах. Закінчу його ж останнім віршем, як почав першим:

Дорогою урвав часинку
вкрав хвильку
викроїв нарешті час...

Щоб написати трішки про чудового поета і добру людину.

Василь БАБІЙ

ДОБРА ПОРАДА

В ЧАСІ МИЛОСЕРДЯ

У Рік милосердя не забуваймо про вічні абсолютні людські цінності, про Божі слова й молитви, віру, надію, любов, доброту, чесність, справедливість, гідність, милосердя, щирість, прощення, красу, досконалість, великодушність, мудрість, благородство, допомогу і служіння ближньому. Пам'ятаймо про давній, як світ, принцип: чинити добро, уникати злого. Уникаймо нігілізму, ненависті, жорстокості, нечесності, несправедливості, лукавства, бездушності, підлості. Народна мудрість каже нам: «Усе краще на цім білім світі від правди, добра і справедливості».

Історія підтверджує, що для нашого народу характерні такі риси як:

хоробрість і лицарство в різні періоди як для чоловіків, так і для жінок;

велика здібність до розумової культури – українці зробили ряд світових відкриттів у галузі науки, техніки, працюючи у різних державах світу;

пісенність – наша Соломія Крушельницька була найвідомішою співачкою світу, ім'я українки Соломії разом з іменем італійської співачки Леонори Дузе золотими літерами написано у Болонській консерваторії;

аристократизм духу, шляхетність, що виявляться у гостинності, щирості, почутті людської гідності, а у жінок ще в цнотливості й чистоті.

Дбаймо про збереження цих добрих рис і їх примножуймо в щоденному житті. Стараймося залишати добрий слід у душах людей, при розмовах звертаймося не тільки до розуму, але й почуттів кожного.

Стараймося, щоб кожне наше речення несло конкретне навантаження; пустослів'я руйнує особистість. Вчімся самі,

а ще більше вчім уміння говорити дітей.

Пам'ятаймо, що читати можна навчитись читанням, писати – писанням, говорити – відповідними виступами перед групою людей чи великою аудиторією. Самі будьмо джерелом знань, а не просвітянськими колгоспниками. Стараймося зрозуміти хід думок під час виступів тих чи інших фахівців і як на цій основі можна і чи варто оновити хід своїх думок у цих питаннях. Почуту інформацію треба самому прочитати у книжках, бо як ми самі не опрацюємо, не продумаємо, а приймаємо те на віру, що нам кажуть, втрачає наш розум. Пам'ятаймо, що навколо добрих, милосердних людей завжди групи людей і одні щось запитують, інші стоять просто так і за цим просто так минає життя. А так не має бути, ми не можемо просто так втрачати найцінніший Божий дар.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

БЕРЕЗЕНЬ

(Закінчення. Початок у № 8)

16 БЕРЕЗНЯ

75 років народження **Ігоря Гаврилюка,** письменника-гумориста з Калуша, автора збірок «Вчений нянь», «Пунктуація кохання», «Малі діти – великий клопіт», «Брати наші... великі та маленькі», «І кому ж то президента вдалось подоїти?», «Вербові тріолети» та інших.

21 БЕРЕЗНЯ

Всесвітній день поезії.

27 БЕРЕЗНЯ

Міжнародний день театру.

28 БЕРЕЗНЯ

50 років народження **Наталії Асатурян,** журналістки, ведучої програм в Івано-Франківській обласній держтелерадіокомпанії.

29 БЕРЕЗНЯ

135 років народження **Марійки Підгірянки** (1881–1963), української поетеси, народної вчительки, уродженки с. Білі Ослави тепер Надвірнянського р-ну.

ЧИТАЙ І ЗНАЙ

ГРАЙ, МОЯ ПІСНЕ!

Учні 8-Б класу ЗОШ № 3 разом з учителем української мови і літератури Надією Михайлівною Мельничук побували у дитячій бібліотеці № 3 на засіданні літературної вітальні «Джерельце» «Лесине слово іскристе» – в честь річниці Лесі Українки.

На початку зустрічі пролунала пісня на слова Лесі Українки «Грай, моя пісне» у виконанні Олесі Заграви. Підготувала захід бібліотекар Тетяна Власій. Ведучі Юля Павлів та Аліна Вольська ознайомили з творчістю поетеси, а Роксолана Дрогомирецька чудово зіграла роль дорослої Лесі. А Світлана Брянцева, Соломія Стефанко, Вікторія Бойко, Роксолана Жупанська прочитали декілька найвидатніших і найвідоміших віршів поетеси.

Наприкінці свята Тетяна Власій провела бліц-турнір «До Лесиного віночка». Всі учні взяли активну участь у цьому змаганні.

Анастасія МУЩЕРОВА, *староста 8-Б класу Івано-Франківської ЗОШ № 3*

КНИЖНИК

СТО ВІНКІВ НА ВАГУ ЯВИЩА

У Косівському видавництві «Писаний камінь» на Прикарпатті наприкінці 2015 року побачила світ унікальна книжка ста вінків сонетів «Сологолос». Її автор – знаний поет з Коломиї Василь Рябий, який взявся за цю нелегку поетичну форму.

Відбулися презентації нової унікальної книжки просвітянина, читачі мали змогу поспілкуватися з сонетярем, пізнаючи таємничу природу поезії в 14-ох рядках, яку Іван Франко дослідив, наголосивши, що сонет завершується «гармонією любові» – злиттям форми і змісту.

Отож у такій кількості вінків вперше в літературі маємо книжку. Це друга спроба оригінального видання. 2006 року Василь Рябий здивував шанувальників сонета своєю книжкою «Жалоколаж», в яку увійшли тридцять сонетних вінків. Ця книжка 2008 року номінувалася на Шевченківську премію.

«Сологолос» – це продовжена праця над вінком, який може бути великим і малим, залежно від теми та її розгортання. Цю якість помітили й підтримали як новацію літературознавці Олег Пилип'юк з Івано-Франківська, Олекса Різниченко з Одеси, Михайло Василенко з Києва, Ольга Шаф із Дніпропетровська. Це пояснюється причиною перевантаження інформацією в часопросторі, коли обсяги слів скорочуються, а думка й почуття глибшають.

Поет, автор двох десятків книжок, який визрів для сонета, має свій стиль, свою образну систему, неповторне художнє мислення, що відзначив незабутній лауреат Шевченківської премії Степан Сапеляк, автор післяслова «Філіграні слова Василя Рябого».

Поетичні роздуми у «Сологолосі» природні, глибокі, філософські:

Без ліку тимчасових самоцвітів,
у кожному бездонна глибина,
щоб тільки мить у вічності світити
і мовчки віддалятись як луна.

Читаючи, помічаєш заголовки-неологізми, які стали стильовою особливістю текстів. Їх багато, вони вражають своїми гранями звучання: «молитвохрам», «кульбаборай», «прірвотерпіння», «ламанолінія», «райдуговибух», «вогнесплетінь», «краплеструна», «берегосяг», «живознак» та інші. Поміж ними є паліндромні назви, що привертає увагу.

Окрема мова про вінки, які сприймаються як поеми або цикли, що підносить такий вимір сонетотворення на високий рівень. Прикладом тут може бути вінок із 22 сонетів «Оманоличчя», який нагадує поему.

Є в книжці й експериментальні зразки. Це трисонетний, двосонетний чи односонетний вінки з винятковим переплетінням рядків, це вінки з кодою – 15 рядком, що рідко зустрічається, напівбілий, а також вільний та дзеркальний, перевернутий, вінки.

Треба сказати, на вазі порівняння книжка «Сологолос» хоч перегнала «Жалоколаж», та ці дві книжки взаємодоповнюють одна одну, об'єднуючи понад тисячу сонетів, які читаються у вінку й окремо. Можна безмежно цитувати сонети Василя Рябого, але найкраще її читати віч-на-віч зі словом.

У енерґетичному полі сонета пульсує надзвичайна сила метафори. Як на мене, книжка «Сологолос» – явище в літературі.

Василь ГЛАГОЛЮК, *голова Коломийського міськрайонного товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений працівник освіти України*

ВТРАТИ

Відійшла у вічність невтомна просвітянка, колишня скарбник-бухгалтер міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, членкиня Народного руху України

СІМОНОВИЧ (ВОНСУЛЬ)
Вірослава Іванівна
(23.01.1927–27.12.2016).

Народилася в м. Станіславів (нині – Івано-Франківськ) у сім'ї вчителів-просвітян. Батько був членом товариства «Сокіл», січовим стрільцем. Закінчила п'ять класів гімназії в Коломиї, а відтак здобула середню та неповну вищу педагогічну освіту. З дитинства виступала в «Просвіті» як декламатор, учасниця драмгуртка.

Під час війни родину репресували. Вірославиного брата Дмитра у 1945 р. запроторили до ГУЛАГу як політв'язня. Її чоловік помер у Коломийській в'язниці.

В. Сімонович-Вонсуль з 1949-го працювала в аптеках, завідувала аптекою на заводі «Позитрон», де 1989 р. долучилась до просвітянської діяльності. Вона брала участь у пікетуванні Верховної Ради, обстоюючи права рідної мови та національну символіку. Була організатором акцій із виїздом до Києва та на святкування 500-річчя козаччини до Запоріжжя. Учасниця інформаційно-музичної радіопрограми «Слово і пісня». Член НРУ, була головою осередку «Гірка», а ще скарбник-бухгалтер міського товариства «Просвіта». Нагороджена грамотами й подяками.

Сумом і тугою наповнені наші серця, болить душа за патріотку, яка так любила життя, створювала навколо себе атмосферу добра. Висловлюємо щире співчуття родині та близьким.

Світла згадка збережеться в наших серцях назавжди.

Вічная пам'ять і пухом українська земля.

С. ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, В. БОЙКО, Т. ФІҐОЛЬ, П. АРСЕНИЧ, Н. СИНИЦЯ, М. ТУРЧИН, М. СРІБНЯК, Н. КУЦИК, О. ПАВЛИК, просвітяни краю...

* * *

Івано-Франківські обласне і міське об'єднання ВУТ «Просвіта» і Союз українок висловлюють щире співчуття просвітянинові осередку «Відродження» **Михайлові ЮРКЕВИЧУ** у зв'язку зі смертю його **сина Євгена.** Нехай наші співчуття полегшать біль вашої втрати.

С. ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, В. БОЙКО, У. ШВЕДЮК, Р. РОМАНЮК, М. МИКИЦЕЙ, Н. СИНИЦЯ, М. МАЛКОШ, просвітяни...